

Leto III.

Pred durmi je stal Jernejec.
— Ti . . . ?
— Da. Jaz sem vedel — — —
Iz vrtov je prihajala dišava rož.

Iz teh treh glasovanj in njih zgodovine se železničarji lahko več naučijo nego iz tridesetih knjig. S tem pa ne pravim, da se ni treba učiti iz knjig. Vidite pa, da se razlika glasov vedno bolj krči in na vas je ležeče, da se razlika izpremeni vam v prilog.

Močni bomo pa le tedaj, če bodo naše organizacije tako močne, da bodo lahko zapovedovale. Socialna demokracija je edina, ki vas pošteno in resno zastopa. Z burnim odobravanjem so se poslusalci zahvalili govorniku za izvrstna izvajanja.

Sodrug Kopač je potem v slovenskem jeziku podal izvajanja predgovornikov. Ko je dokončal in označil § 14 kot vladno strašilo za neobgljive poslance, je s prav primernimi besedami ožigosel tajnika N. D. O., Brandnerja, ki je prišel na ušesa vleči, kaj se bo na našem shodu govorilo. Le-ta je prejel, preden se je prelevil v narodnjaka, lazil po »Delavskem domu« in po kavarni »Union«, da se kaj priuči, da more to malenkost, ki mu je ostala v njegovih zmešanih možganih, prodajati narodnjakom. Zapiše naj si za svoje nepopolnoljiva ušesa, da imajo narodnjaški poslanci zelo kosmato vest, ker si ne upajo priti na naš shod.

Ko je Brandner dobil dovolj, je pobegnil kot politični cucek.

Neko nahujskano revše je skušalo motiti izvajanja sodruga Kopača. Zborovalci pa so imeli zanj le pomilovalen nasmeš. Slišati je bilo medklic: »Fotografiraj ga dajte!«

Nato je shod na predlog sodruga Kopača soglasno sprejel sledečo

resolucijo:

Dne 13. januarja 1913 v »Delavskem domu« v Trstu na javnem železničarskem shodu zbrani železničarji najodločneje obsojajo strahopetno in izdajsko postopanje tistih meščanskih poslancev, ki so glasovali proti Tomschikovemu predlogu za upostavljanje 17 milijonov kron za železničarje v proračun, ali pa so se vzdržali glasovanja s tem, da pri glasovanju niso bili navzoči. Shod vidi v tem dokaz za neodkritosrčnost in nezanesljivost dotičnih strank, ki železničarjem mnogo obetajo, kadar potrebujejo njih glasove, v odločilnem trenutku pa jih pustijo na cedilu iz nizkega hlapčevstva pred vlado.

Shod se zahvaljuje socialno demokratičnim poslancem za odločnost, značajnost in prepričevalno zvestobo, s katero so edino le oni zastopali železničarje, ter pozivlja vse železničarje, da složno pristopijo socialno demokratični organizaciji.

Govorili so na to še: sodr. Bahun, sodružica Gornikova, ki je navzočim polagala na srce, naj dovejeto svoje žene in hčere socialistični ženski organizaciji, in nato sodr. Regent, ki je priporočal, da se železničarji ne le strokovno, temveč tudi politično organizirajo. Žel je za svoje besede splošno pritrdjevanje.

Na predlog sodruga Kopača se potem opusti druga točka dnevnega reda in postavi na dnevni red shoda, ki se bo vršil dne 29. t. m. nalašč v to svrhu, da se vlakospremno osobje pogovori o svojih zadevah. Po kratkem in jedratem govoru je sodr. Kopač zaključil shod ob opolnoči.

Liubljana in Kranjsko.

— Črne bukke kranjskega prebivalstva. »Slovenskemu Narodu« ni všeč, da je »Zarja« upozorila na strašno izgubo, ki jo ima slovenski narod vsled grozne umrljivosti otrok na Kranjskem, kar sicer ni tako novo, da bi bilo »Narodovo« ogorčenje opravičeno. Na to dejstvo je že pred leti upozorjal tudi »Rdeči Prapor«, kajti ta mizerija se ni pri nas še nenačoma pojavila, temveč je žal že tako stara, da nam je pobrala na tisoče narodov namenjenih življenj. Upozorili smo na to, da po zadnjih statističnih izkazih ni v Avstriji dežele razum Bukovine, kjer bi umiralo toliko otrok kolikor na Kranjskem. »Narod« pa zabavlja, češ da ne pišemo stvarno in resno. Drugače — pravi — bi se morda razvila debata in rodila pozitivne sado. Kako da kdo brani liberalnemu glasilu, otvori debato in pomagati, da se pride do pozitivnih sadov? Ali če »Narod« tako dobro ve, da se bavi s problemom umrljivosti otrok po vsem svetu, bi ga lahko vprašali, zakaj se njegova stranka ni bavila s tem problemom tam, kjer je gospodovala? Socialisti so na Kranjskem vendar v manjšini. Oh drugih prilikah nam cenjeni nasprotniki radi dopovedujejo, da je tako. Pa res še nismo imeli v svojih rokah ne deželne odbora, ne ljubljanskega županstva, ne zdravstvenega sveta, sploh nobene odločilne javne institucije. Povsod pa so že vladali liberalci in klerikalci, in zato so oboji odgovorni za grehe in zamude, ki so bile doslej storjene. Res da je treba problem umrljivosti otrok, studirati; ali da ga niso študirali, je ravno njih greh. In če jih človek zdaj opozori, pa zabavljajo, namesto da bi vsaj obljubili poplajšanje. »Narod« se dela, kakor da želi stvarne in resne debate; nič nje se ne boji, mi bomo s svoje strani že prispevali. Toda že zdaj je treba opozarjati na to, da se s samim študijem nič ne bo opravilo. Marsikaj se je pri nas že študiralo, zato da je potekel čas. Treba pa je praktičnega dela, na katero sta dežela in občine najbolj poklicani. Če smo majhen narod, je za nas vsako življenje veliko važnejše kakor pri drugih narodih, zato tudi vredno večjih žrtve. In teh bo treba, kakaj s popisanim papirjem se ne bodo otroci obvarovali smrti. Gospodje bodo dobili tudi prilike, da dokažejo, koliko so pripravljeni praktično storiti za namen, ki je gotovo bolj patriotičen kakor navdušene govorance.

— Kako je v deveti deželi? Indija Koromandija, deveta dežela bajk in pravljic, naj se sramežljivo skrije pred Kranjsko, odkar so jo v pest dobili klerikalci! Slovenski klerikalci že dalj časa krošnjarijo po Dalmaciji in vsiljujejo ondodnemu prebivalstvu svojo preležano robo, ki doma ne stoji več v posebnem kreditu. To politično misionarstvo je združeno z majhnim

političnem uspehom, da so ujeli nekaj pravašev, in z velikim gospodarskim neuspehom, ki se da vsak čas kontrolirati v knjigah klerikalne gospodarske organizacije. Prejšnji teden so napravili izlet v Spjel, kjer so priredili političen tečaj. Na tem tečaju je govoril dr. Lampe o — deželni avtonomiji. Juraku bobneče reklame in širokoustni besed se je posrečilo, da je odkril izgubljeni paradiz — na Kranjskem. Le poslušajmo ga: »Mi smo na Kranjskem doslegli, da navadne razprave, kakor žalitve poštnja, časti in podobne reči, ne gredo več pred sodnika, nego pred župana. Mi smo izpomenili šolski zakon in sedaj (!) nam vsak čas prihajajo prošnje od kmetov, da jim ustanovimo tu in tam šolo. Mi moramo popraviti, kar je pregrešila država. Deželna avtonomija mora predvsem skrbeti za zadružništvo. V vsaki fari imamo zadruge, ki zanje jamči dežela in ki so podrejene reviziji dežele. Razen tega spadajo v področje deželne avtonomije tudi higijske zadeve (!) Prej po naših vaseh ni bilo vode, a mi smo zahtevali od vlade: ne ena vas ne sme ostati brez vode! Zgradilo se je do 150 vodovodov. Cest je bilo malo in kar jih je bilo, so bile slabe. Tedaj smo rekli vladi: 10 milijonov damo, nekaj dade okraj, pa daj tudi ti, vlada, ker se bodo po njih prevažali vojska in topovi tvoji. In zgradilo se je nad 660 cest. — A to še ni vse! Tudi za narodno zdravje skrbimo, ustanavljamo bolnišnice (!) in prirajamo v deklinskih društvih samaritanske tečaje, kjer se dekleta uče navadnih zdravniških poslov. Iz vsega tega vidite, v čem je moč deželne avtonomije — v resničnem in pravem delu za narod. Edinstvo Hrvatov in Slovencev želimo i zato, da se združimo v eno avtonomno telo.« — Naivni Lampetovi poslalsci so pač strmeli in zavidali Kranjce, da jim je pravični Bog poleg vseh drugih dobrot naklonil tudi dr. Lampeta. Le prokleti Kranjci so tako nehvaležni, da se trumoma selijo v Ameriko, v vestfalske rudnike in na drugi svet — iz Lampetovega paradiza.

— Ljubljanski volilni red pred sodiščem. Včeraj se je državno sodišče pod predsedstvom dr. Ungerja pečalo s klerikalnimi nasilstvi. — Pri deželnozhorskih volitvah leta 1911. niso bile v volilni imenik sprejete osebe, ki plačujejo davek v Ljubljani, a stanujejo izven Ljubljane. Deželna vlada je klerikalne reklamacije zavrnila z motivacijo, da omenjene osebe v smislu deželnega volilnega reda nimajo volilne pravice v Ljubljani. Namesto, da bi se bili klerikalci pritožili proti ukrepu deželne vlade na državno sodišče, so se postavili nad zakon in nad sodišče in meni nič tebi nič razveljavili Reiserjev in Ribnikarjev mandat. Nato so izpomenili § 7. občinskega volilnega reda tako, da so postali občinski člani tudi tisti ljubljanski davkoplačevalci, ki bivajo izven Ljubljane in dobili s tem tudi v Ljubljani volilno pravico za deželni zbor. Vzliv temu, da je za vsako izpremembo deželnega volilnega reda potrebna kvalificirana večina in da je bil omejen zakon sklenjen v deželnem zboru le z absolutno večino, je vlada predložila zakon na sankcijo in je bil sankcioniran. Pri sledeči volitvi so bili vnanji volilci sprejeti v volilni imenik; dr. Triller je ugovarjal a je deželna vlada njegov ugovor zavrnila. Proti temu odloku se je pritožil dr. Triller na državno sodišče, ki je včeraj razpravljalo o vprašanju: je-li občinska novela z dne 29. maja 1912 veljavna, v kolikor izpreminja določbe volilnega reda za deželni zbor. — Pritožbo je pri državnem sodišču zastopal dr. Triller osebno, deželno vlado Kulavics. Po enourni razpravi je naznanil predsednik Unger, da se sodba razglasi v četrtek ob pol 10. dopoldne.

— Žepni koledar, ki je za delavca najbolj praktičen in potreben, se dobi v vseh konsumnih prodajalnah, pri zaupnikih in pri upravi lista.

— Ženski shod v Vodmatu. Ženski odsek »Vzajemnosti« priredi v petek ob 8. zvečer v gostilni pri »Dimu« društven shod. Vabimo vse delavke in delavske žene v Vodmatu, da se udeležijo shoda v čim večjem številu. Na shodu poročata sodrug Kocmur in sodružica Štebičeva.

— Najprimernejša prilika za razvedrilo in v resnici nepriljeno zabavo bo vsekakor sobotni ples, ki ga prirede organizirani tobačni delavci in delavke ter »Vzajemnost« v veliki dvorani »Narodnega doma«. Veselica, ki se bo vršila pod naslovom »IX. velika mednarodna maskarada«, bo nudila tudi neplesalcem vsestransko zabavo, da bodo prišli tudi ti na svoj račun. Vabljeni so tudi sodrugi iz okolice, da se udeležijo te največje priredbe. V ostalem opozarjamo na inserat na zadnji strani današnjega lista.

— Velika mednarodna rokoborska in bikoborska družba je prišla v Ljubljani. Družbo, ki sestaja iz 12 šampionov prve vrste, vodi slavni španski bikoborec Juan Torrero Trombe, ki tehta nič več in nič manj kot 300 kg. Med borilci je tudi Kitajec Chon-ching-chang. Velika nesmrtna borba se vrši v soboto ob priliki velike mednarodne maskarade. Vstopnice, ki so v predprodaji ge. Šešarkove in ge. Dolenceve, po 80 vinarjev.

— Društvena statistika. V minoletem letu je bilo v Ljubljani 321 društev in sicer 271 slovenskih in 50 nemških; (leto poprej 301 in sicer 254 slovenskih in 47 nemških). Razšlo se je 10 društev in sicer 8 slovenskih in 2 nemški. V društvnem katastru so bila črtana 4 društva in sicer 3 slovenska in 1 nemško. Dovoljenih, a še ne ustanovljenih je bilo šest društev in sicer 5 slovenskih in 1 nemško društvo.

— Umrlj so v Ljubljani: Sestra Natalija Frančiška Hude, usmiljenka, 31 let. — Frančiška Štrukelj, delavčeva žena, 24 let. — Frančiška Merlak, kočarjeva žena, 46 let. — Urh Drinovec, hlapec, 83 let. — Katarina Jelovčan, bivša šivilja, 79 let. — Terezija Majzelj, zasebnica, 49 let.

— S trebnjom za kruhom. V ponedeljek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 9 Slovencev, 10 Kočevarjev in 40 Hrvatov, nazaj

je pa prišlo 20 Hrvatov in 20 Macedoncev. Na Dunaj je šlo 27 Kočevarjev, 17 jih je šlo pa v Beljak. Iz Westfalskega se je povrnilo 37 Hrvatov.

— Zavoljo stavkokazov obsojeni. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem so bili obsojeni vevški delavci: Janez Kocjančič na 8 dni zapora, Rrdolf Šešek na 3 tedne strogega zapora, češ da sta stavkokaza Tolmajnarja tako zastarila, da ni šel na delo. Ivan Gregorc, na pet mesecev težke ječe, ker se je zoperstavljal orožnikom.

— Pobegnili sta prisiljenca, 25letni Rudolf Kaiser iz Vrbe in 18letni Jožef Jerina iz Planine.

— Čigav je cement? Te dni je v neki veži na Poljanski cesti hišnik našel tri vreče cementa. Lastnik naj se glasi zanje pri policiji.

— Pozor pred nakupom! V ponedeljek 13. januarja okoli 5. popoldne je ukradel izpred vile pred Rožnikom na Večni poti neznan tat perici velik zveženj perila iz vozička med časom, ko se je mudila v vili. Tat se je menda obrnil proti Rožni dolini ali Šiški. V zvežnju je bilo razno perilo v vrednosti do 200 K. Razen nekaterih komadov je bilo zaznamovano s črkami: L. U.; D. U.; A. Z.; O. K.; V. K.

— Izgubila je posestnica Jera Medvedščkova denarnico, v kateri je imela okoli 54 K denarja. — Trgovski potnik g. Karel Seljak je našel črn dežnik, katerega dobi lastnik nazaj v Kregarjevi trgovini na Sv. Petra cesti 23.

— Kinematograf »Ideal«. Danes in jutri velezanimiv spored z dramo »Zdravnik svoje časti« s Palyandrom v glavni vlogi. Pathé-žurnal in ostalih sedem točk sporeda so slike prve vrste. Ob sklepu velekomičen film z Maks Lindervstom »Zaljubljen parček v vodnem aeroplanu«. V soboto se uprizori najboljši izmed dosedanjih detektivskih filmov in sicer »Lov na milijone«.

Praktična občinska politika.

(Iz Novega mesta.)

(Dalje.)

II.

Znano je, da pokopališča cerkveni upravi donajajo lep dobiček. Znano je pa tudi, da pokopališča morajo zgraditi farani ali občinarji, ki potem, ko se pokopališče izroči svojemu namenu, nimajo prav nič drugega od svojih žrtve, kakor da še enkrat posežejo globoko v žep, če potrebujejo za svoje pokojne le kosček tiste zemlje, ki je na račun vseh že plačana. In znano je, da uvidevši krivičnost cerkvene pohlepnosti, občine z modernimi nazori o praktični občinski politiki pokopavajo staro klepečplavstvo do svete cerkve na stara pokopališča, a tista nova pokopališča, ki jih preskrbi občina na račun svojih občanov, same oskrbujejo. To je tudi tako naravno in umljivo, kot bi bilo posestnika smatrati za norca, ki bo iz svojega denarja zidal drago hišo, a ko bo hiša gotova, pa bi jo pustil drugim, da iz nje najemlino pobirajo.

Novomeška občina je imela zdaj lepo priliko, pokazati praktično občinsko politiko. Če smatramo prošta za pravega župana, oficialnega župana Rozmana pa le za proštov medij, tedaj moramo reči, da je vrhovni voditelj občinske politike pokazal izbornen talent, kako plodonosno se zna čez leta in leta obrestovati politika »zenačevanja nasprotij«. Prošt, ki za drvo pokopališče ni dal niti vinar, pač pa je z draženjem dotični prostor na škodo mestne občine še podražil, bo zdaj iz novega pokopališča užival sad žuljev mestnih davkoplačevalcev. Mestna občina bo pa gledala, kako se drugi maste za kapital, ki ga je investirala. Pa vsaj je v pogodbi med Rozmanom in dr. Elbertom tudi rečeno, da dobi za to mesto staro pokopališče v zameno? Seveda, seveda, ga dobi. Ampak pogledajte to razliko. Staro pokopališče preide čez 20 let v last občine, oziroma čez 20 let potem, ko se staro pokopališče opusti, ima občina pravico razpolagati s prostorom. Kaj naj tu napravi, da bi služilo v občo korist, o tem naj si drugi belijo glave. Za nas je le merodajno vprašanje, koliko bo ta prostor takrat vreden; da zdaj za občino ni nič vreden, dokler ne sme z njim prosto razpolagati, to je jasno kot nebo, če ni oblačno. Staro pokopališče bo čez 20 let šele reprezentabilno vrednost k večjemu 15.000 K. Novo pokopališče pa bo mestno občino stalo 80.000 K. Če se pogodba res tako glasi, da prošt odstopi staro pokopališče mestni občini, a mestna občina pa njemu svoje novo pokopališče, tedaj je to naravnost izborna kupčija — na kateri strani, to naj javnost sama presodi.

Ali to še ni vse! Kogar naš g. župan ljubi, temu da vse, česar — nima. Prošt je pri tej kupčiji tudi moralno profitiral. Koliko je bivši primarij dr. Defranceschi storil za povzdigo mesta in cele Dolenjske v zdravstvenem oziru! Skoro bi rekel — edino le dr. Defranceschijeva zasluga je, da ima Novo mesto moderno urejeno žensko bolnico, da je izginil škandal mesta, tisti podrti podi in bajte za kapiteljem, na katerem prostoru stoji zdaj palača podobno poslopje ženske bolnice. In edino le dr. Defranceschijeva zasluga je, da je Novo mesto dobilo svojo novo državno gimnazijsko poslopje. Koliko si je ta mož pridržal osebno na raznih merodajnih mestih na Dunaju, tehta niti prošt ne ve, ki je — to se mu mora priznati — pri teh poslih res bil večkrat za štafažo.

O, kako nehvaležen je ta svet! Dr. Defranceschi je zapustil Novo mesto kakor kak uradni sluga, če ga disciplinarno premešče od enega na drugo sodišče. Na kolodvoru se je od njega poslovil menda edino dr. Slanc. Res je, mož ni nikdar reflektiral na častne redove za zasluge, za katerimi se tako peha jo maziljeni in nemaziljeni častihlepeži. To je mož ob znani priliki dejansko pokazal. Ali vendar bi bila dolžnost novomeške občine, da mu brez smešnih tielnov prizna zasluge.

Pa kaj je storil tisti župan, ki bi imel največ prilike in povoda prav oceniti zasluge primarija dr. Defranceschija? V eni jesenskih sej

mestnega sveta je predlagal prošta za častnega meščana, češ, pogledite, prošta nam je dal staro pokopališče zastoni. Ali se to ne pravi iz javnosti javno norce delati? Rozmanu ni bilo dovolj, da je proštu pripomogel do take lepe kupčije z zamenjavo pokopališča, za nameček ga proglašja še za častnega meščana.

Nismo že v uvodu te razprave zastoni klicali: Pridite se les učiti nauka o praktični občinski politiki. Že na enem zgledu pa tudi javnost lahko izpregleda, kam meri skozi leta smotreno zasnovana proštova politika o zenačenju narodnostnih in političnih nasprotij. Saj je mesto — kakor se dá po čudnem molku zaradi tistega še sedaj nepojasnjenega računa soditi — že tako daleč prijadalo pod to novo zastavo »zenačenja«, da se v proštiji prirejajo gostije, ki jih potem plača tako bogata mestna blagajna.

Preden se dotaknemo nadaljnjih krasnih zgledov praktične občinske politike v Novem mestu, naj v izogib vsakemu napačnemu komentarju o tej kritiki izpregovorimo še par besedi v pojasnilo. Niti v sanjah nam ne prihaja na misel, nastopati proti v tej kritiki prizadetim osebam kot osebam. Tudi bi bilo škoda zaradi g. dr. Elberta in njegovega prijatelja g. Rozmana izgubljati le eno vrstico v »Zarji«. Ali osebe, katerim javnost zaupa javne in tako važne funkcije, kakor je vodstvo občine vsakega mesta, prenehajo biti v tistem trenutku, ko te funkcije prevzamejo, privatne osebe in postanejo javni funkcionarji, do katerih ima javnost pravico javne kritike o njihovem javnem delovanju. Kaj nas to briga, če hodi g. župan v kapitelj k svojemu prijatelju na male južine. To je popolnoma njegova zasebna stvar. Ampak stvar javne kritike postanejo tudi te male južine, če se izkažejo kot vez za oficijelno politiko med mestno občino in proštijo. Na nevarnost takih malih južen je odličan meščan svoj čas opozarjal v »Slov. Narodu«. Pa kaj je doživel? Čez par dni je list padel po njem, in je svojega tolikoletnega sotrudnika zaradi Rozmana, ki v javni politiki ne pomeni veliko več kot desetica, če ji izbrisemo številko 1, tako neusmiljeno desavuiral.

Nič nas ne briga, koliko je ravno liberalna stranka zaradi proštove in Rozmanove politike v Novem mestu v tem kratkem času izgubila. Slepce ne pomaga odpirati oči. Udarec na lastnem telesu občuti šele, kadar se zvrne v jamo. Saj so tudi takrat, ko so liberalci s klerikalci sklepali v deželnem zboru kompromis, po nas udrihali, ker smo jim samo povedali resnico, da so si s poslovnikom sami zadržili vrat. Ni še bilo preteklo eno leto od tistihmal, ko so nas razbobnali kot razdiralce, pa so liberalci že na svojem lastnem vratu občutili in nam priznali, da smo imeli prav glede tiste vrvi okolo liberalnega vrata. Ali pridejo do enakega prepričanja tudi glede kvarne občinske politike v svoji dolenski trdnjavi, to nas ne briga toliko. Ampak to pa nas briga in to mora vsakega brigati, kdor želi sebi in svojemu bližnjemu dobro; dokler se bo ta proštova »zenačevalna politika« izvajala v občini in občutno škodo celumu mestu, bomo proti taki politiki nastopali brez ozira na osebe, v interesu stvari same.

Staersko.

— Žepni koledar dobe sodrugi na Štajerskem pri konsumnih društvih v Trbovljah in Hrastniku; v Celju pa pri sodrugu Marnu.

— Samomor vojaka. V Gradcu se je ustrelil v ponedeljek ob devetih dopoldne v drevoledu četovodja R. W. Službeni revolver si je nastavil pod brado in sprožil, tako da mu je krogla šla skozi glavo. Bil je takoj mrtev. Vzrok samomora je neznan. Četovodja je služil letos zadnje leto.

— Strašno dejanje zblaznele matere. V Gradcu sta se ondodnega plesa državnih uslužbencev v soboto udeležila paznik v karlaski jetnišnici Lindič in njegova žena. Žena je moža ves čas mučila z ljubosumnostjo. V nedeljo opoldne sta se zopet skregala. Ob 2. popoldne je šel mož v spalnico, žena je pa nakrat vzela svojega štiriletnega sinčka Franceta in dve leti staro hčerko Mici, poljubila v kuhinji stoječo hči Julijo ter šla na hodnik ter skočila z obema otrokoma iz drugega nadstropja na dvorišče. Mami in sinček France sta bila takoj mrtva, hčerka Mici je pa obležala nevarno ranjena, nezavestna. 12 let stari sinček Lindičevih, Janez, je bil pa med tem, ko je doma mati izvršila strašen umor in samomor, na drsališču. Baje je nesrečna žena svoje dejanje izvršila v blaznosti. Svojega moža je brez povoda mučila z ljubosumnostjo.

Goriško.

— V Nabrežini se dobi žepni koledar pri sodr. Ivančanu in Hladniku ter pri raznašalki »Zarje«.

— Okrajna organizacija v Gorici pozivlja vse krajevne organizacije, ki niso še obračunale »rankinega prispevka okrajni organizaciji do konca leta 1912, da to store čim prej, ker se mora zaključiti obračun starega leta.

— Krajevna organizacija v Gorici pozivlja vse strankine pristaje iz mesta, ki niso še poravnali strankin prispevek za leto 1912, da to store čim prej pri blagajniku krajne organizacije sodr. Obaku, ulica Tre Re 16/I.

— Nabrežina. Tukajšnje godbeno društvo priredi v nedeljo, 19. januarja, v dvorani gospoda Franca Grudna cvetlični ples. Pričetek ob 7. zvečer. Ples bo trajal do ranega jutra. Vstopnina za gospode 2 K. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— Strahotne posledice trpinčenja živali. Iz Gorice poročajo: Štiriletni sin in šestletna hčerka posestnika Marinellija v Skopem sta se v soboto igrala z mačko in jo zlobno trpinčila. Na rep sta ji privežala papir in ga zažgala. Mačka je vsled tega pobesnela, skočila otrokom v glavo in razmesarila s kremplji in zobmi otrokoma obraze. Vsa okrvavljena otroka sta se od strahu zgrudila in zbesnela mačka ju je neovirano praskala in grizla dalje. Deček je bil takoj mrtev, deklica je po strašnih mukah čer

nekoliko časa izdihnila. Otrokom je prihiteh
sostanovalec na pomoč, a mačka se mu je za-
kadila v obraz in mu izpraskala oči. Mož je
popolnoma oslepel. Mačko so pobili.

Zahvala. Podpisana se najtopleje za-
hvaljuje vsem onim, ki so izkazali mojemu
rajnemu soprogu Mihaelu Pavliču, čuvaju v
Ruhah, zadnjo čast. Bridka usoda mi je utra-
gala ljubljenega moža in mojim malim peterim
otročičem dobrega očeta. Toplo se zahvalju-
jem tudi darovalcem, ki so mi naklonili znatno
podporo, zlasti pa še sodrugu Dominkoju, nad-
sprevodniku v Gorici, ki je zbiral na progi
Gorica-Nabrežina podporo. **Pavlič.**

Istra.

— Umor. V Dinjanu je kmet A. Vitasović
zvalil v svojo hišo svojega svaka Benjamina
Dikoviča ter ga pogostil, ponoči je pa spečega
svaka ustrelil, da bi tako dobil dedščino po stari
materi. Morilec se je sam javil oblasti, češ, da
je pijanega svaka ustrelil v silobranu, žena Vita-
sovičeva, ki je bila priča umora, je pa pri sodi-
šču povedala resnico.

Trst.

— Žepni koledar se dobi v Trstu pri so-
drugu Antonu Vavpotiču v »Delavskem domu«,
ulica Madonnina št. 15.

— Splošno pravovarstveno in strokovno
društvo, skupina 1. Trst, priredi danes 15. janua-
rja 1913 ob 8. zvečer v »Delavskem domu«,
ulica Madonnina 15, svoj redni občni zbor z
običajnim dnevnim redom. Na obilno udeležbo
se vabijo vsi člani.

— Družinski večer. Pevski odsek Ljud-
skega odra v Trstu priredi v nedeljo, dne 19.
t. m. v gostilni »International« ob pol 8. zve-
čer družinski večer z jako zanimivim in boga-
tim in sporedom: Petje. Enodejanska burka
»Eno uro doktor«, šaljiva pošta, koriandoli kor-
zo in drugo. Vstopnina je prosta. Kdor se želi
res dobro zabavati, naj ne izostane.

— Pevski odsek »Ljudskega odra« vabi
vse pevce na pevsko vajo, ki bo v četrtek
zvečer ob 8. Polna udeležba je nujno potreb-
na, ker mora odsek naščitirati za svoj nastop
novo pesem. Opozorite na vajo svoje tovariše!

— Huda bolezen. Prejeli smo in objavljamo:
Spoštovana uredništvo »Zarje«

v Ljubljani.

S srcem polnim usmiljenja kakršnega je
poznal le iz Nazareta prerok se obračam do
spoštovanega naslovljenega uredništva s pro-
šnjo zaradi resnih reči. Dlje časa že sledim boju
med slovenskimi narodnjaki in socialno demo-
kracijo v Trstu. Boj je hud, to treba priznati.
Nasprotnika oba sta precej trmasta, to je po-
trebno tudi konstatirati. Ne maram prerokovati,
kdo bo neki v tem boju zmagoval. Priznati
pa moram, da socialna demokracija napreduje
bolj in bolj, da so njene organizacije čedalje od-
dalje od dne številnejše in močnejše in da po-
staja dan za dnem predrznejša. Vem pa tudi,
da tak napredek socialne demokracije ni vseh
tržaškemu »Narodnemu domu« in vem tudi, da
goje prebivalci te narodne hiše do socialnih de-
mokratov vedno sovražno. Iz tega sovražstva
pa se poraja izredno resna nevarnost. Sodeč po
pisavi »Edinosti« in po govorih dr. Wilfana, Ry-
bafa in drugih nižjih bogov na shodih ali v jav-
nih zastopih, se to sovražstvo do socialne demo-
kracije močno bliža degeneriranju in prav resna
je nastala nevarnost, da ne zapazimo nad »Na-
rodnim domom« nekega jutra napis »Narodna
norišnica«. Narodnjaško sovražstvo do socialnih
demokratov zavzema že sedaj oblike norosti in
politična in strankarska norost, gospodje, je
nalezljiva bolezen. Kaj nastane iz tržaških Slo-
vencev, ako se ne napravi konec taki epidemiji.
In kaj bi se zgodilo, ako bi se morali tržaški na-
rodniki vdati v izgubo enega ali več poslancev
v okolici. Bog ne daj! Tedaj bi postala nevar-
nost, da znori vse slovenski narod, kar se ga še
ni izgubilo v prokleti rdečkarski interncional.
Zatorej Vas nujno prosim, gospodje pri spošto-
vanem uredništvu »Zarje«: Ukrepite, da bodo
nehali tržaški slovenski socialni demokratje s
socialistično agitacijo, in naročite tržaškim slo-
venskim socialističnim voditeljem, naj klonijo
tlačnik pod Rybafovo in Wilfanovo nogo, naj za-
čno trobiti v njiju rog samo zato, da prihrani-
mo slovenski javnosti nelep pogled na znorele
tržaške narodne voditelje.

V prepričanju, da me bo slavno uredništvo
ustlišalo, beležim

s prijetnim spoštovanjem

Janez Čebulov.

Op. ured.: Zdravilo, ki nam ga priporoča
K. Janez Čebulov, do ozdravilno tržaške narod-
njake, bi bilo brezuspešno. Blaznost, ki izvirja
iz strahu in sovražstva do socialne demokracije,
je v »Narodnem domu« že stara, kronična in
neozdravljiva bolezen. Poznejši znaki kažejo
celo, da je zavzela akutne forme. Naj se torej
zgodí božja volja!

— Samomorilci četovodje. v Trstu. Četovodja
tukajšnjega bos. pešp. Viktor Steinhauer, rodom
Dunajčan, je v ponedeljek zvečer najel sobo v
hotelu »Provinciale« v Largo Santorio. Nekako
akrog ene ponoči so začeli iz njegove sobe strel.
Ko je hotelsko osebje prihitelo v Steinhauer-
jevo sobo, so našli Steinhauerja umirajočega.
Ustrelil se je z revolverjem naravnost v srce.
Samomorilec je zapustil pet pisem, ki jih je
zvela vojaška oblast. Truplo so prepeljali sani-
tetni vojniki v mrtvaško kapelo v vojaški bol-
nišnici.

— Stekli psi v Trstu. Že več mesecev opa-
žajo v Trstu večje število steklih psov. V bli-
žini pokopališča sta ogrizla dva stekla psa dva-
najst oseb. Ogrizene osebe so takoj poslali v
Pasteurjev zavod na Dunaju.

Umetnost in književnost.

— Vladimir Krafič: Jugoslovansko vpra-
šanje. V založbi L. Schwentnerja je ravnokar

izšla pod gorenjim naslovom politična študija.
h kateri se še povrnemo. Cena broš. izvodu
K 1.80, po pošti K 1.90.

Vestnik organizacij.

Od osrednjega odbora »Vzajemnosti« na Kranj-
skem. Člane in članice vseh podružnic in odsekov »Vza-
jemnosti« na Kranjskem, ki s svojimi prispevki v za-
stanku se pozivljajo, da jih zanesljivo poravnajo še pred
konec tega meseca. Podružnični odbori se opozarjajo, da
sklenejo svoje račune za l. 1912. še pred 18. januarjem ter
jih čimprej pošljejo centrali. Dalje naj izrabijo tekoči mesec
za marljivo agitacijo za pridobitev novih članic in članov.
Osrednji odbor bo v par dneh razposlal vprašalne pole in
prosi, če sedaj, da se mu jih vrne v najkrajšem času na-
tlačno izpolnjene.

Člani »Vzajemnosti« v Ljubljani dobe vstopnice na
veselico dne 18. t. m. v vseh prodajalnah Konsumnega dru-
štva za Ljubljano in okolico, pri strokovnam tajniku in zve-
zinemu knjižničarju. Podružnice, ki hočejo vstopnice proda-
jati, dobe popust.

Zadnje vesti.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 15. januarja. Po izjavah predsed-
nika zbornice Sylvestra se snide konferenca
starejšin dne 23. januarja, da določi delovni pro-
gram za bodoče zasedanje. Prva seja bo naj-
brže dne 27. t. m. ob 3. popoldne, zadnja pa
7. februarja. Potem bodo imeli deželni zbori
štiri do pet tednov časa za svoje zborovanje.
Po Veliki noči bo imel proračunski odsek časa
za posvetovanje o proračunu. Meseca maja se
skličejo delegacije.

DELOVNI PROGRAM POSLANSKE ZBOR- NICE.

Dunaj, 15. januarja. Med predlogami, ki ča-
kajo parlamentarsko rešitev in ki so že zrele
za drugo čitanje, je omeniti sledeče zakone:
kuratelni zakon, zakon v zavarovalni pogodbi,
reforma poslovnika, prememba rudniškega za-
kona. Zakon o davku na avtomobile in zakon
o nalezljivih boleznih. Poleg teh pa bodo posa-
mezni odseki te dni dovršili še več drugih
predlog, med njimi finančno reformo, ki pride
v zbornici med prvimi na vrsto.

KONFERENCA O »MALEM FINANČNEM NAČRTU«.

Vladne stranke same med sabo.

Dunaj, 15. januarja. Konferenca o malem
finančnem načrtu se v poslanski zbornici na-
daljuje. Vlada razglasa uradno, da ima kon-
ferenca povsem privaten značaj in da se vrši
na željo strank večine, ki se hočejo neobve-
zno in same med seboj (!) razgovoriti o finan-
čnem načrtu za pokritje stroškov službene
pragmatike (?) in o razdelitvi dohodkov, ki jih
prinese povišanje davkov, med državo in de-
želami. Tudi s člani finančne komisije v go-
spodski zbornici ni projektiran nikak oficiale
razgovor.

Težave pri razdelitvi plena.

Dunaj, 15. januarja. Glavne difference med
vlado in strankami večine obstoje glede na
razdelitev plena, ki ga donese finalna reforma.
Zvišanje osebno dohodninskega davka bo vrglo
za 25 do 30 milijonov več; od tega zahteva
finančni minister za pokritje stroškov službene
pragmatike 15 milijonov, dočim naj bi se pre-
ostanek razdelil med državo in dežele po klju-
ču 2 : 1. Davek na zganje bo po zvišanju nesel
na leto 132,340.000; od tega zneska zahteva fi-
nančno ministrstvo polovico, dočim naj bi se
ostanek razdelil med državo in dežele. Ključ
za delež posameznih dežel še ni določen, naj-
brž bo ključ sestavljen po številu prebivalstva
in po višini realnih davkov; vsekakor pa je de-
želam zagotovljen znesek, ki ga dobivajo sedaj
na podlagi konsumnega ključa.

Zakon o osebni dohodnini.

Dunaj, 15. januarja. Zastopniki večine so
včeraj nadaljevali posvetovanje o osebni do-
hodnini. K Lichtovim predlogom je Funk pred-
lagal neke izpremembe, katerim vlada pri-
trjuje. Davek za samce se ima vpeljati začeti
od 5000 K dohodka.

Davek na vžgalice.

Dunaj, 14. januarja. Na konferenci vladnih
strank, ki je trajala 3 ure je finančni minister
pojasnil vladni načrt davka na vžgalice. Da-
vek bo znašal 2 vinarja od škatljice (pri zve-
plenkah za 80 vžgalic, pri švedskih za 60
vžgalic) in ga bo vlada pobirala v tovarnah.
Dohodek tega davka cení vlada na letnih 15
do 18 milijonov kron.

DRŽAVNA POSOJILA.

Dunaj, 15. januarja. Ogrski finančni mini-
ster se pogaja z Rotšildovo skupino zaradi no-
vega posojila v znesku dvajsetih do trideset-
tih milijonov kron. Avstrijski finančni minister
se najbrže ne bo pogajal pred sredo marca.

OGRSKI BOJ.

Budimpešta, 15. januarja. Za slučaj gene-
ralne stavke je vlada sklenila, zbrati v Bu-
dimpešti toliko žandarmerije, da lahko zaduši
vsak izgrede; po drugih mestih in po deželi bo
pa vojaštvo »vzdrževalo red«.

Vlada se obotavlja.

Budimpešta, 15. januarja. Vlada upa, da do-
seže z opozicijo kakšen kompromis v vprašanju
volilne reforme, zato ne pride predloga do
konca februarja v plenum državnega zbora.

FRANCOSKE PREDSEDNIŠKE VOLITVE.

Pariz, 15. januarja. Včeraj so v senatu in v
zbornici volili predsednika. Dubost in Descha-
nel sta bila zopet izvoljena. Tega pa ne sma-
trajo za nikakršno merilo za volitev predse-
dnika republike. Za danes je sklicana seja vseh
skupin leve, na kateri nameravajo glasovanje
za poskušnjo. Kandidirali bodo Poincaré, Du-
bost, Pams, Deschanel; zadnji trenotek se pa
omenja tudi Delcasséjeva kandidatura. Mislijo,
da se snide do 600 senatorjev in poslancev.

Francoski socialisti.

Pariz, 15. januarja. Socialisti se ne udeležijo
današnjega glasovanja za poskušnjo. Manjkalo
bo torej 72 glasov. V kongresu bodo pri prvi
volitvi glasovali za sodruga Vaillant, pri drugi
pa za Decshanela zaradi njegovega nastopa
v prid proporcij volilni pravici.

NOVI DREDNOTI.

Dunaj, 15. januarja. Tehnični odsek vojne
mornarice izdeluje načrte za nove drednote.
Nameravani so različni projekti z ozirom na
ofenzivne in defenzivne namene. Francoski list
»Le Yacht«, ki se bavi z mornariškimi vpra-
šanji, prinaša članek iz »Daily Telegrapha«, ki
pravi, da so bili načrti novih angleških dred-
notov ukradeni. Ko so preiskavali, kdo bi jih bil
mogel ukrasti, se je našla čudna podobnost med
načrti angleških in avstrijskih drednotov. V ofi-
cielnih krogih pravijo, da je to prazno natol-
cevanje.

ARETIRANI ČASTNIKI.

Budimpešta, 15. januarja. Trinajst častni-
kov 32. pehotnega polka so aretirali, ker so na
goljufiv način oproščali mladeniče pri naborih
od vojaške službe. Med njimi je tudi neki ma-
jor. Pripeljali so vse v Budimpešto.

SKRIVNOSTNA LADJA.

Pariz, 15. januarja. »Journal« javlja iz Al-
žira, da so tam opazili ladjo »Tryad«, ki je
bila oborožena na korzarski način. Prihodnjo
noč so jo videli z drugo manjšo ladjo ob strani.
Mislijo, da vodi skrivaj podmorsko ladjo za
Turčijo. Iz nemške mornarice je pa izginila
podmorska ladja »L U 20«.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Franc Jožef ni pisal Majorescu.

Bukarešt, 14. januarja. Rumunska brzo-
javna agentura pravi, da se časopisna vest, po
kateri je baje cesar Franc Jožef poslal mini-
strskemu predsedniku Majorescu ročno pismo,
ne vjema z resnico. Majorescu ni dobil nič dru-
zega kakor cesarjevo podobo.

Ukaz kralja Carola.

Bukarešt, 15. januarja. Ob priliki pravo-
slavnega novega leta je izdal kralj Carol ukaz,
v katerem pravi: »V tem težkem trenutku se
zateka vsa dežela z zaupanjem k vojski, ker ve,
da bo branila njene interese junaško in s požri-
vovalnostjo. Prepričan sem, da se pokažete
vredne sinove, ki so pri Plevni in Grahovem
s svojo krvjo zapečatili slavo Rumunije.« Na-
posled izreka željo, da bo vojska tudi z naprej
vredna velikih žrtev, ki jih doprinaša dežela.

Filipescu ni imel politične mislje.

Dunaj, 14. januarja. Rumunski poljedelski
minister je izjavil, da ni imel politične misije
v Carigradu in da ni govoril z nobeno turško
politično osebnostjo.

Filipescu odpotoval.

Carigrad, 15. januarja. Rumunski poljedel-
ski minister Filipescu je včeraj zapustil Cari-
grad.

MIROVNA KONFERENCA.

Tatarske vesti.

London, 15. januarja. Turški pooblaščen-
ci se pripravljajo na odhod iz Londona.

London, 15. januarja. Delegati balkanske
zveze izjavljajo, da bodo prekinili pogajanja
v Londonu, če ostane nameravani skupni korak
v Carigradu brezuspešen. V tem slučaju dobe
poveljniki zavezniških vojsk ukaz, da takoj zo-
pet prično z vojno.

Milejše vesti.

London, 15. januarja. Oficijozno časopisje
izreka prepričanje, da ne pride do vojne, ker
jo hočejo velesile preprečiti in bodo tudi naše
sredstva, da jo preprečijo.

Kdo je hotel prejš?

London, 15. januarja. Pravijo, da so imeli
delegati balkanskih zaveznikov še prej kakor
Turki namen odpotovati, ker so se naveličali
zavlačevanja od turške strani.

Turčija neče popustiti.

Carigrad, 14. januarja. V mladoturški
stranki, ki bi rada zopet prišla na krmilo, ka-
kor tudi v militarističnih krogih se opazuje ten-
denca, da se naščujejo ljudske množice. Vojaški
krogi nočejo slišati o sklepanju miru. Danes se
vlada še lahko upira tej agitaciji, ali bila bi tisti
hip strmoglavljena, ko bi hotela opustiti Odrin
in otoke. Turčija meni, da tudi nadaljevanje
vojne ne bi moglo zahtevati večjih žrtev, nego
jih je morala že doslej doprinesiti.

Bolgarski delegati.

London, 15. januarja. Balkanski delegati
so hoteli naznaniti Turčiji da se v štirih dneh
zopet prično vojne operacije. Naposled se vne-
dar sklenili, da počakajo še na korak velesil.

Naskok na Carigrad?

London, 14. januarja. O mornariški demon-
straciji pred Carigradom se za sedaj ne govori
v krogih poslanikov. Zdi se pa, da bo Turčija
opozorjena, da se utegne izvršiti kombiniran
naskok na Carigrad na suhem in na morju.

Skupni korak se je zakasnil zaradi Nemčije.

Berlin, 15. januarja. Izročitev skupne note
v Carigradu se je odložila, ker je podala nem-
ška vlada izpremembe, zaradi katerih se mora
nota še enkrat predložiti konferenci poslani-
kov. Vsi poslaniški, izzemši nemškega, so do-
bili instrukcije. Na vsak način se upa, da se
izroči skupna nota v četrtek turški vladi.

Velesile ne nameravajo pritiska.

Frankfurt, 14. januarja. »Frankfurter
Zeitung« javlja: »Če ostane skupni korak v
Carigradu brezuspešen, ne napravijo velesile
nobenega drugega pritiska na Turčijo.

Odrinski vilajet ostane Turkom?

London, 14. januarja. V diplomatskih kro-
gih zagotavljajo, da je bil izdelan nov predlog:

V odrinskem vilajetu naj se ustanovi posebno
stanje nevtralnega ozemlja, ki naj ga upravlja
Turčija. (Ali je to morda skrivnostni predlog
Nemčije, zaradi katerega se je skupni korak
zakasnil?)

Turška narodna skupščina.

Pariz, 15. januarja. »Excelsior« javlja, da
takozvana narodna skupščina ni nič drugega
kakor višji državni svet, sestavljen iz sto čla-
nov.

Proti hujskačem.

Carigrad, 15. januarja. Vlada je sklenila
nastopiti z vso strogostjo proti hujskačem, ki
razširjajo neresnične vesti. Ministrski svet je
pooblastil ministra za notranje zadeve, da sme
hujskače izgnati iz Carigrada. Vojaški krogi so
izdali okrožnico v enakem zmislu.

Rusija začetnik skupne note.

Berlin, 15. januarja. V diplomatskih kro-
gih govore, da je Rusija sprožila misel skupne
note. Francija in Anglija sta jo podpirali. Nem-
čija in Avstrija sta neradi sodelovali. Pripisat
je njima, da je iz note izostalo vsako žuganje

Teodorov najema posojilo.

Peterburg, 15. januarja. Teodorov se pogaja
s tukajšnjo veliko banko zaradi posojila za po-
kritje novih vojnih stroškov. Pogajanje je sko-
raj dovršeno.

Turški delegati odpotujejo.

London, 15. januarja. Turški delegati niso
sprejeli vabila avstrijskega veleposlanika na
obed, ki bo jutri. Najbrže odpotujejo že danes
iz Londona.

Turki pri Čataldži.

London, 15. januarja. Turške čete pri Ča-
taldži cenijo na najmanj stodesettisoč mož.
Baje je tam vse v najboljšem redu. Slabše je
s četami na polotoku Galipoli.

Veliki svet sklepa vztrajnost.

London, 15. januarja. Razne vesti javljajo,
da je veliki državni svet (kar so imenovali na-
rodno skupščino) že sklenil in odklonil predajo
Odrina. V Carigradu so prepričani, da bodo
turški delegati takoj odpotovali iz Londona.

Turška vlada demisionira?

London, 15. januarja. Vse carigradske vesti
naznačujejo, da bo vlada odstopila.

Velesile nestožne?

London, 15. januarja. »Daily Telegraph«
trdi, da velesile niso več tako složne kakor za-
četoma. Neka vzajemni trojici pripadajoča
sila zahteva, da se v mejah Albanije ne raz-
pravlja, dokler ne razorožita Rusija in Avstrija.

Turčija ne dobi posojila.

London, 15. januarja. Skupna nota bo na-
mignila, da ne dobi Turčija za svoja posojila
nobelega trga, če ne popusti v vprašanju Odrin-
a in otokov.

Korak balkanske zveze.

Dunaj, 15. januarja. Reuterjava agentura
javlja, da bo balkanska zveza sočasno s kora-
kom velesil predložila Turčiji svojo skupno no-
to. Nastopanje delegatov v Londonu izgleda
kakor da bi imeli na obeh straneh namen, po-
tisiti drugo stran v ofenzivo.

Rusko mnenje.

Peterburg, 15. januarja. V ruskih političnih
krogih ne verjamejo v nadaljevanje vojne.

POVODENJ V AMERIKI.

Cincinnati, 15. januarja. Reka Ohio (Oha-
jo) je preplavila vse otoke. Tritisec oseb je
moralo zapustiti domovanja. V okraju Evans-
ville stoji voda več čevljev visoko. Mnogo ži-
vine je utonilo.

Delavsko gibanje.

= Državni urad za socialne zadeve je bil z
novim letom ustanovljen na Švedskem. Urad,
ki je podrejen ministrstvu notranjih zadev, je
razdeljen na štiri oddelke: 1. oddelek se peča
z delavskimi in sploh s socialnimi vprašanji,
2. oddelek z delavskim varstvom, 3. oddelek s
socialnim zavarovanjem in 4. oddelek s socialno
statistiko. Državni urad za socialne zadeve se
sme pri svojih delih posluževati posebnih, de-
loma trdno nastavljenih večakov, nadalje za-
stopnikov delavskih in delodajalskih interesov.
V bližnjem se prideli državnemu uradu pose-
ben socialen svet.

= Kodeks francoskega delavskega prava.
Francoska vlada je razglasila od poslanske zbor-
nice in od senata odobreni zakon, ki kodificira
vse na Francoskem veljavno delavsko pravo.
Kodeks, ki obsega dve knjigi, nima novih do-
ločb, temveč spravlja le dosedanje zakonodajo
o delavskem varstvu v pregleden sistem.

Odločbe obrtnih sodišč.*

Od podjetnika kruto žaljeni pomočnik, ki takoj
po žalitvi odpove službo, se odloči s tem pra-
vicl do takojšnjega izstopa.

Podjetnikove izjave: »Če hočete, greste
leško takoj«, ni smatrati za odpust.

Tožitelja je obtoženi mesar, pri katerem je
bil v delu, kruto razžalil. Takoj po razžalitvi
je tožitelj odpovedal službo z besedami: »V šti-
rinajstih dneh pojdem proč«, nakar je obtoženec
odgovoril: »Če hočete, greste leško takoj.« Nato
se je tožitelj odstranil in zahteval za odpovedno
dobo odškodnino po § 84 obrt. reda, ker ni bil
le v zmislu § 82 a, lit. b, opravičen izstopiti iz
službe, temveč je bil tudi odpušen.

Tožba je bila zavržena.

* Na mnogostranske želje bomo od časa do
časa objavljali načelno važne odločbe avstrij-
skih obrtnih sodišč, ki naj služijo obrtnemu de-
lavstvu za kažipota po veljavnem delavskem
prahu.

Razlogi: Res je, da je bil tožitelj vsled krute žalitve po § 82 a, lit. b, obrtn. reda opravičen zapustiti delo brez odpovedi.

Ampak tožitelj se svoje pravice ne le ni poslužil, temveč izjavil, da izstopi v 14 dneh iz službe in se s tem odrekel pravici do takojšnjega izstopa.

Ako je obtoženec nato dejal tožitelju: »Če hočete, greste lahko takoj,« ga s tem še ni odpustil, temveč mu je le predlagal, da se službeno razmerje takoj razdre.

Na ta predlog tožitelj ni bil dolžan pristati; ampak tožitelj je predlog sprejel s tem, da je izstopil, in se je torej delovno razmerje razdrlo v obojestranskem sporazumu.

Pomožni delavec ni zavezan sprejeti zasluzka, ako se mu ponudi kot prostovoljno darilo.

Obtoženi urar je tožitelju, svojemu pomočniku, tekmo tedna pred koncem delovnega razmerja naznanil, da mu bo odtegnil dve kroni, ker je založil ključek od ure in zaradi nezadostnega popravila neke ure; tožitelj mu tedaj ni ugovarjal. Šele pri izplačevanju mezde je zahteval polno tedensko mezdo in je odklonil dve kroni, ki mu jih je obtoženec z ozirom na božični čas ponudil kot božično darilo.

Tožbi, glaseči se na izplačilo odtegnjene mezde v znesku dveh kron, je sodišče ugodilo.

Razlogi: Obtoženec se upira plačilu, češ da je tožitelj molčal, ko mu je naznanil odtegnljaj, in da je zavrnil božično darilo dveh kron, ki bi ga bilo odškodovalo. Ampak iz tožiteljevega molka samega še ne sledi pritrdilo, kakor ga zahteva § 863 spl. drž. zak. in odtegnljaj mezde je neopravičen, ker se je založen ključek pozneje pred izplačilom mezde našel, vsled česar ni govora o kakšni škodi, in ker sodeč po skrajno majhni tedenski mezdi v znesku 14 K od nizke kvalifikacije tožitelju sploh ni bilo pričakovati dovršenega popravila, vsled česar tudi ni dana odgovornost v zmislu § 1269 spl. drž. zak. Ako pa gre za plačilo zaslužene mezde, je bil tožitelj v zmislu § 1413 spl. drž. zak. opravičen odkloniti plačilo dveh kron iz drugega naslova; z odklonitvijo božičnega darila se ni odrekel meznemu ostanku.

Odpoved delovnega razmerja mora biti jasno izražena; vsled določitve kakšnega pogoja postane lahko neveljavna.

Tožitelj je bil pri obtoženem grafičnem zavodu kot preparater svetlotiska za učenca in je po prejemu učnega izpričevala ostal še 11 mesecev kot pomočnik s 14dnevnim odpovednim rokom v delu.

Januarja meseca leta 1912 se je tožitelju ponesrečila priprava nekaj plošč, vsled česar je javni družabnik obtožene tvrdke izjavil 27. januarja tožitelju, da bo še 14 dni z njim poskusil in če ne pojde, da ga bo odpustil. Tožitelj, ki je bil po tem roku odpuščen, zahteva mezdno odškodnino za 14dnevno odpovedno dobo.

Obtožena tvrdka ugovarja:

1. da se je tožnik izkazal za nesposobnega za dogovorjeno delo, vsled česar je bil po § 82, lit. b, obrtn. reda opravičen odpustiti;

2. da je izjavo z dne 27. januarja smatrati za veljavno odpoved.

Tožbi je sodišče ugodilo.

Razlogi: Ad 1. O nesposobnosti za dogovorjeno delo v navedenem slučaju že iz tega razloga ni govora, ker se je tožnik izučil v toženem zavodu in je potem kot pomočnik delal 11 mesecev, vsled česar bi se bila morala nesposobnost pokazati že davno prej.

Ad 2. Izjavo z dne 27. januarja: »Poskusil bom z Vami še 14 dni in če ne pojde, Vas odpustim,« je obrtno sodišče smatralo za pogojno odpoved, za odpoved pod pogojem, da se delo tožniku ne posreči.

Odpoved delovnega razmerja sicer ni pogodbena, temveč enostranska izjava ene stranke, da naj se na določen dan konča delovno razmerje. Toda ta izjava mora biti razločna in določna, da stranki vesta, kedaj naj sprejmeta novo delovno moč, oziroma novo delo. Tej zahtevi pa ne ustreza pogojna odpoved, kakor je ta, vsled česar je ni smatrati za veljavno.

Pomožni delavec, ki je bil zaposlen v posebni (specialni) stroki, je opravičen zahtevati označbo posebne zaposlenosti v izpričevalu.

Tožnik je bil od 7. novembra 1910 do 28. decembra 1911 zaposlen kot ključavničar in sicer od oktobra do svojega izstopa kot žrebtljar.

Ob izstopu je dobil v izpričevalu potrdilo, da je bil v toženem obratu zaposlen kot ključavničar; zahteval pa je izpopolnitev izpričevala v tem zmislu, da je bil zaposlen tudi kot žrebtljar, ker se mu je obetala služba žrebtljarja in ker bi brez takega potrdila v izpričevalu omejeno službo težko dobil.

Tožniku je bila označena izpopolnitev izpričevala odbita, vsled česar jo zahteva s tožbo. Sodišče je ugodilo tožbi.

Razlogi: Tožena tvrdka je izrecno priznala, da je bil tožnik od oktobra do decembra 1911 zaposlen kot žrebtljar.

Ker naj delavska izpričevala podajo sliko o pridobljenem znanju in ker se je ob sedanjih mnogovrstnih zaposlenosti obrtnih delavcev precej vdomačila specializacija pridobljenih spretnosti, je smatrati za ozirom na smoter izpričevala za opravičeno tožnikovo zahtevo, da se sprejme v izpričevalu določitev, ki naj potrdi, da je bil zaposlen tudi kot žrebtljar.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

3

zlati nauki za zdravje želodca!

Kdor s „FLORIAN-om se krepeča,
Zmeraj dober tek ima!

Ce želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-a“, pa neha!

Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki vživa

Postavno varovano

Naročajte se na Zarjo!

Poslano.

**Delavske zadruga za Trst, Istro
in Furlanijo**

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

IX. zadržno leto.

6859 članov

Mesečni račun.

Razpečano blago:

Zadržna doba 1911-1912:

1912-1913:

le proti znamkam

skupno

Julij	kron 85989.77	kron 117834.47
Avgust	„ 83176.99	„ 122091.91
September	„ 93174.89	„ 143117.34
Oktober	„ 99190.41	„ 201921.76
November	„ 98484.55	„ 210498.68
December	„ 109368.77	„ 213325.53
	K 569.385.38	K 1008.789.69

Od 1. julija do 31. decembra 1912 razdelilo se je podpor v slučajih bolezni ter vdovam in sirotam umrlih članov za 5649.58 kron.

Od 1. julija do 31. decembra 1912 se je izdalo na dividendah 20715.15 K.

Skupna vsota skladišča oblek:

od 18. septembra do 31. decembra 1912.

Oddelki:	Konfekcija	„ 55586.60
„	manifaktura	„ 40686.50
„	obuvala	„ 19974.21
„	pokrivala	„ 9953.44
		K 126.200.75

V Trstu, dne 31. decembra 1912.

Naznanilo in priporočilo.

V ljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem sam zopet prevzel obče znano

restavracijo „Vega“

v Sp. Šiški na Celovski cesti

Točil bodem naravna pristna vina in vedno sveže mengiško pivo ter skrbel za dobra mrzla in gorka jedila. Se priporočam kar najtopleje

z odličnim spoštovanjem

Anton Maver

lastnik in restavrater.

18. januarja 1913 v „Narodni dom“

kjer bo

IX. velika mednarodna maskarada

ki jo priredita letos skupno organizaciji tobačnih delavk in delavcev ter „Vzajemnost“ v Ljubljani.

Najlepša in neoriginalnejša maska dobila vsaka po eno darilo. — Lepe moške in ženske maske v narodni noši dobe posebna darila.

Bogat plesni red. — Začetek ob 8. zvečer.

Vstopnina: Za organizirano delavstvo 60 vin, za ostale v predprodaji 80 vin, pri blagajni 1 K, maske 80 vin

Vstopnice prodajajo: Zaupnice in zaupniki obeh organizacij, prodajalne „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. Strokovno tajništvo ter tobakarni gospe Ščarkove v Selenburgovi ulici in gdč. J. Dolenčeve v Prešernovi ulici.

Kavarna Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Žepni koledar za 1913

v Trstu

se dobi pri ANTONU VAUPOTIČU v
„Delavskem domu“, ulica Madonina 15.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica.

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje

Vložilo se je ponudb
za zavarovano vsoto
izgotovljenih polic je bilo
za zavarovano vsoto
Naznanjene škode znašajo

meseca nov. 1912	od januarja 1912
1742	22353
K 16.499.967.54	K 184.610.874.61
1561	19476
K 14.826.057.34	K 163.191.351.68
K 851.150.60	K 9.802.970.61

**Svetle in zračne
pisarniške prostore**

(4 do 5 sob) v prvem nadstropju se išče. Ponudbe in
cena je nasloviti na A. P. poštni predal 26, gl. pošta

Za veselice!

Velika izbira najcenejših raznih krink, kap, klobučkov in drugih pokrival, girland, koriandoli, serpentini in drugih reči. Vse te predmete dajem društvom v komisijsko prodajo, to je, kar se ne razpeča sprejemem po veselici nazaj. ∴

Isto velja za vsa zunanja naročila.

FR. IGLIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 11-12.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi z preskrbljenostjo za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotinam namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 64 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.